

Stanisław Sagan, Viktoriya Serzhanova, Dominika Wapińska

Historyczne akty ustrojowe i obowiązująca konstytucja Norwegii

Streszczenie

Konstytucja norweska z 17 maja 1814 r. należy do najstarszych pisanych ustaw zasadniczych na świecie i jest jedną z najdłużej obowiązujących na kontynencie europejskim. Odgrywa ona szczególną rolę w historii i codziennej praktyce norweskiego życia politycznego, jest bowiem aktem powstałym w specyficznych warunkach walki o pełną niezawisłość spod dominacji szwedzkiej. Stworzone na jej podstawie instytucje są symbolami niezależności narodowej. Celem niniejszego opracowania pozostaje omówienie historycznych aktów ustrojowych oraz obecnie obowiązującej konstytucji Norwegii. Norweskie prawo ustrojowe kształtowało się jako prawo pisane, chociaż w szerokim zakresie korzystało z norm zwyczajowych. W tym sensie system prawa norweskiego bliższy jest prawu angielskiemu, niż prawu swoich nordyckich sąsiadów, z którymi Norwegowie dzielili wspólne dzieje – Danii, a później Szwecji. W opracowaniu została dokonana charakterystyka pierwszych instytucji ustrojowych, które ukształtowały się na początku XII wieku, analiza ich ewolucji w późniejszych wiekach, a także przedstawiono tu najistotniejsze pisane akty ustrojowe o charakterze ogólnopaństwowym. W dalszej części opracowania Autorzy omówili tryb uchwalenia obowiązującej ustawy zasadniczej, jej treść oraz zmiany wprowadzone od chwili jej wejścia w życie. Konstytucja norweska wykazuje wyjątkową trwałość na tle innych ustaw zasadniczych kontynentu europejskiego. Ukształtowała ona na 200 lat nie tylko ustrój Norwegii, ale także podstawy kultury politycznej tego kraju. Przyjęte przez nią instytucje ustrojowe przetrwały próbę czasu i z powodzeniem funkcjonują w XXI w., tworząc fundamenty demokratycznego państwa prawa.

Słowa kluczowe: konstytucja Norwegii, historyczne akty ustrojowe, obowiązująca ustawa zasadnicza, instytucje ustrojowe, zmiany konstytucji, ustrój Norwegii, kultura polityczna, system prawa norweskiego

Historical Constitutional Acts and the Binding Constitution of Norway

Summary

Norwegian Constitution of 17 May 1814 is one of the oldest written constitutional acts in the world and one of the oldest in force on the European continent. It has been given a significant role in the history and day to day practice of the political life due to the specific reasons of its creation – while fighting for independence from Swedish domination. The purpose of this article is to present the Norwegian constitutional acts and the binding Constitution of Norway. Norwegian Constitutional Law was established as statutory law, although it has used customary norms broadly. In this scope the Norwegian legal system is closer to English legal system rather than to the ones of the Nordic neighbors with whom Norwegian shared common history: Denmark and then Sweden. The article includes presentation of the first constitutional institutions that were established at the beginning of 12th century. It contains also the analysis of their evolution in time and presents the most important statutory constitutional acts of the national character. The second part of the article presents the process of adopting the binding Constitution, its content and the amendments from the moment it came into force. The

Norwegian Constitution shows exceptional stability in comparison to other constitutional acts in the European continent. It has established not only the constitutional system lasted for 200 years but also gave grounds for fundamental of political culture in Norway. The constitutional institutions based on it have successfully survived the time trial and they function well in 21st century and became the grounds of democratic rule of law.

Key words: Norwegian Constitution, historical constitutional acts, binding constitution, constitutional institutions, amendments to the constitution, Norwegian constitutional system, political culture, the Norwegian legal system

Исторические акты правительства и действующая конституция Норвегии

Резюме

Норвежская Конституция от 17 мая 1814 года, является старейшей писанной конституцией в мире и есть одним из длинней действующих на европейском континенте. Она играет особую роль в истории и повседневной практики норвежской политической жизни, потому что этот акт был сформирован в результате специфических условий борьбы за полную независимость от шведского доминирования. Учреждения разработанные на ее основе являются символом национальной независимости. Целью данной статьи является обсуждение исторических актов правительства и действующей Конституции Норвегии. Норвежское право формировалось как писаные право, хотя в широком диапазоне использованные были обычные нормы. В этом смысле норвежская система права является ближе к английскому праву, чем законом своих нордических соседей, с которыми Норвегия разделяла общую историю – Данией, а затем Швецией. В статье проведено характеристику первых политических учреждений, которые были сформированы в начале XII века, анализ их эволюции в последующих веках, а также представлено здесь, наиболее важные написанные акты о общенациональном характере. В дальней части авторы обсуждают режим принятия действующей Конституции, ее содержание и изменения введенные с момента ее вступления в силу. Конституция Норвегии имеет исключительную стойкость по сравнению с другими основными законами Европейского континента. Она на 200 лет сформировала не только политическую систему Норвегии, но и основы политической культуры этой страны. Принятые нее политические системы выдержали испытание временем и хорошо функционируют в XXI веке, а также создают основы правового государства.

Ключевые слова: Конституция Норвегии, исторические акты правительства, действующий основной закон, правительские системы, изменения конституции, строй Норвегии, политическая культура, система Норвежского права